

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Herre, ge oss öppna ögon och öron så att vi ser vilka uppgifter du kallar oss till. Helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Amen.

Tema: Kallelens allvar. 20:e efter Trefaldighet.

Text: Matt 25:14–30

14 Det ska bli som när en man skulle resa utomlands. Han kallade till sig sina tjänare och anförtrodde dem sin förmögenhet. 15 En gav han fem talenter, en annan två och en tredje en talent, åt var och en efter hans förmåga. Sedan reste han bort.

16 Den som hade fått fem talenter gick genast och gjorde affärer med dem och tjänade fem talenter till. 17 Den som hade fått två talenter tjänade på samma sätt två till.

18 Men den som fått en talent gick bort och grävde ner den i jorden och gömde sin herres pengar.

19 En lång tid därefter kom tjänarnas herre och krävde redovisning av dem. 20 Den som hade fått fem talenter kom då och bar fram fem talenter till och sade: Herre, du anförtrodde mig fem talenter. Här är fem till som jag har tjänat. 21 Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

22 Så kom den som hade fått två talenter fram och sade: Herre, du anförtrodde mig två talenter. Här är två till som jag har tjänat. 23 Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

24 Även den som hade fått en talent kom fram. Han sade: Herre, jag visste att du är en hård man som skördar där du inte har sått och samlar in där du inte har strött ut. 25 Jag var rädd, så jag gick och gömde din talent i jorden. Här har du vad som är ditt.

26 Hans herre svarade honom: Du usle och late tjänare! Visste du att jag skördar där jag inte har sått och samlar in där jag inte har strött ut? 27 Då skulle du ha satt in mina pengar på banken, så att jag hade fått igen det som är mitt med ränta när jag

kom. 28 Ta nu ifrån honom talenten och ge den till honom som har tio talenter. 29 Var och en som har ska få, och det i överflöd, men den som inget har ska bli fråntagen också det han har. 30 Och kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret här utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder.

Vi närmar oss kyrkoårets slut och våra blickar riktas mot Jesu återkomst till domen. I Matt 25 har vi tre händelser: två av dem är liknelser och den tredje är en profetisk beskrivning av den dagen när Jesus samlar alla människor till dom. Den första av liknelserna, om de tio jungfrurna, är huvudtexten på söndagen före domsöndagen, och den tredje delen är domsöndagens allvarliga text. Den andra liknelsen, som är dagens text, är en förmaning att vara trofasta förvaltare under den tid vi väntar på vår Herres återkomst. Vi ska inte gå sysslösa och vänta på hans återkomst, utan vara flitiga och göra de uppgifter som Gud anförtrott åt oss var och en.

Vi ska i den första delen av predikan försöka förstå liknelsen och hur den kan tillämpas på oss i vår tid. I den andra delen av predikan ska vi sedan se var vi får kraft och glädje i den kallelse som vi får av vår Herre, och också peka på det stora allvaret i texten.

Liknelsen

Jesus berättar en annan liknelse med ungefär samma innehåll i Luk 19:11–27. Den är också från tiden alldeles nära hans lidande, men Lukas anger tidpunkten till hans besök i Sackeus hus i Jeriko ("när de lyssnade till detta"). Och sedan berättar Lukas att Jesus efter det gick upp till Jerusalem och rider in på åsnefölet. Matteus lägger in liknelsen i Jesu eskatologiska tal som han höll två dagar före påsk i Jerusalem. Det finns också olikheter mellan liknelserna, så de har tydligen hållits skilda gånger.

En talent (grek *tálan-ton*) var i Mellanöstern en viktenhet, ungefär 30 kg. Det kunde vara silver eller guld, och motsvarade en summa som kan räknas i hundratusentals euro i vår tid. I Lukasliknelsen används ordet pund (grek *mina*), som är 1/60 talent och motsvarade 100

denarer. En denar var en dagslön. Så en talent var ungefär 15 årslöner, en mycket stor summa. Vi kan påminna oss liknelsen om den obarmhärtige tjänaren i Matt 18, där det talas om en skuld på 10 000 talenter, en ofattbart stor summa pengar.

Mannen som delar ut talenterna ger olika mycket åt sina tre tjänare. Det handlar troligen om en kung, en mycket förmögen man. Han gav åt var och en efter deras förmåga: tre, två eller en talent. Var det så att han belönade dem för deras insatser, "efter deras förmåga"? Kanske vi i stället kunde säga att han gav dem förmåga just genom sina gåvor. Vi får olika gåvor, och därmed olika slags uppgifter.

Vi brukar använda ordet *talang* om de särskilda gåvor vi har fått. Och vi vet att vi har fått olika talanger. En är musikalisk, en annan är skicklig i sina händer, om en säger vi att hon har gröna fingrar, och någon har fallenhet för att vara en ledare. Liknelsens poäng är inte att vi ska jämföra våra talanger, utan den ligger i sättet att använda talangerna vi fått. Vi ska inte avundas andra som fått särskilda talanger. Var och en har det vi behöver för att göra just det Gud kallat oss till.

Två av tjänarna använder sina tilldelade talenter så som givaren vill. De ska användas för att skaffa mervärde. De gläds över kungens godhet att ge dem rika gåvor. Om man tänker på hur mycket pengar fem talenter är så kan vi kanske jämföra med att någon får ett kapital för att starta ett industriföretag. Han bygger upp en fabrik och anställer folk, och efter hand bygger han ut och anställer fler så företaget blir en betydande industri. En annan driver en affär och bygger ut till en butikskedja.

När mannen återvänder finner han att det industriföretag som den första tjänaren skapade med sina fem talenter har vuxit och ger utkomst åt många människor och förser samhället med fina produkter. På samma sätt har affärskomplexet som den andra byggt upp med sina två talenter blivit framgångsrikt.

Men vad gör den tredje, som fått bara en talent? Fick han så lite att det inte räcker att göra något vettigt med pengarna? Nej, det var inte lite. Men han är rädd för sin herre och gräver ner sina pengar. Det var det säkraste stället där

man kunde förvara pengar på den tiden. Men de gjorde ingen nytta. Han är inte tacksam för att han fick gåvor. Den här tjänaren är lat och rädd. Han finner ingen glädje i att tjäna andra människor.

De två som förkovrade sina talenter fick beröm av sin herre.

Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

"Gå in i din herres glädje" är en tydlig anspelning på den stora festen i himlen. På samma sätt är det straff som den tredje tjänaren drabbas av en tydlig anknytning till liknelsen om kungasonens bröllop (Matt 22), där en man som saknade bröllopskläder kastades ut i mörkret, där man ska gråta och gnissla tänder. På samma sätt straffas den som inte förvaltar sin talent på rätt sätt. Och den talent som han hade grävt ner ska nu ges åt den som hade fått mest.

Motiveringen till det är inte lätt att förstå:

Var och en som har ska få, och det i överflöd, men den som inget har ska bli fråntagen också det han har.

Den som troget utför sin herres uppgifter ska få en ännu större belöning än avkastningen av sina talanger: han ska också få del i den glädje som vi som kristna delar med Jesu vänner. Och till sist den stora glädjen i himlen. Den late tjänaren mister både den jordiska och den andliga glädjen.

Trofast förvaltning

Vi kommer nu till den egentliga tillämpningen av liknelsen. Vad är det som ger drivkraften till tjänsten, och glädjen i att tjäna, medan vi väntar på vår Herres återkomst?

Det första vi ska understryka är att vår Herre och kung ger rikliga gåvor att förvalta. Alla våra insatser grundas på vår Skapares godhet. Som Luther förklarar första trosartikeln:

Jag tror att Gud har skapat mig och alla varelser, gett mig kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar, förstånd och alla sinnen, och att han fortfarande uppehåller mig. Dessutom försörjer han mig varje dag rikligt

med mat och kläder, hus och hem och allt jag behöver till mitt livsuppehälle. Han beskyddar mig för allt farligt och bevarar mig för allt ont. Allt detta gör Gud endast därför att han är min gode och barmhärtige Fader i himlen och inte för att jag på något sätt förtjänar det.

Tänk vilka rikedomar Gud har gett! Det är sådant som vi knappt ens tänker på. Vi upplever det så självklart att vi har mat och kläder, hus och hem. Någon gång påminns vi om att det absolut inte är någon självklarhet överallt i världen, inte ens för en del i vårt eget land. Men det glömmes vi fort bort, då vi själva har det så bra. Vad vill nu Gud när han ger oss allt det här?

För allt detta bör jag tacka och lova, lyda och tjäna honom.

Här ska vi särskilt uppmärksamma det lilla ordet *tjäna*. Det är det som vår liknelse i dag påminner om. Gud har gett oss en tjänst i sitt rike. Och tjänsten kan se ut på många olika sätt: några har fått mera betydande uppgifter, andra sådana som räknas som små. Då blir det lätt så att vi ser med avund på dem som har mera betydande uppgifter, sådana som syns och hörs, sådana som man skriver om i tidningarna, sådana som belönas med fina tal till bemärkelsedagar och som man lovprisar på begravningen.

Men i dag påminns vi om att den som fått två talenter inte förväntas visa upp fem pund som avkastning. Nej, hans avkastning står i proportion till det han har fått. Och när han redovisar sin verksamhet får han samma beröm som den som hade fått de fem talenterna i vinst.

Men nu kan vi fråga oss: är det därför att de här tjänarna varit så flitiga som de belönas med att få komma in i himlens glädje? Nej, den här liknelsen talar inte om frälsningen. Den talar om det trofasta förvalterskapet medan vi väntar på Jesu återkomst. Frälsningen undervisar Jesus om många gånger, och också hans apostlar inskräper att frälsningen är av nåd, alldeles utan hänsyn till vad vi utträttat. De berättar om att vi får vara Guds barn för att han kallat oss av evighet, för att Jesus fullgjort lagens krav på oss genom sitt heliga liv och genom att han burit vårt straff för våra synder

på korset och därmed öppnat vägen genom förhänget till det allra heligaste. Vägen till himlen är öppen för var och en som tror på Jesus. Den vägen öppnas inte som ett resultat av vår trofasta förvaltning.

Johannes skriver (1 Joh 5:12): *Den som har Sonen har livet.* Han har något som har verkligt värde: livet i Guds gemenskap.

Men just den här gåvan, att ha blivit Guds barn av nåd, vilken är den allra största, ska motivera oss att göra en trogen insats i Guds rike, så att vi kan hjälpa vår medmänniska att se Jesus. Det är den högsta uppgiften vi kan ha, och den kan vi utföra i vilken ringa tjänst som helst. Den gör vi när vi är trogna i vår kallelse, om den sedan gäller att troget göra våra uppgifter i skolan, som elev eller som lärare, att städa i en tråkig och dammig verkstadslokal eller att stiga upp tre på morgonen för att bereda degen i bageriet som ska försörja människor med dagens bröd. En del oss har fått en särskild kallelse att undervisa i Guds ord, en del andra att sköta tekniska uppgifter eller tjänst vid serveringsbordet. Ingen ska se ned på den andra eller avundas varandra. Också kallelsen att stöda Ordets tjänst ekonomiskt och inte minst med förböner är en uppgift som Gud ger. Men varje tjänst, också de som vi anser små och obetydliga, är lika värdefull när den grundar sig på Guds kallelse och gåvor.

Kraften till tjänsten får vi inte från lönen eller berömmet att ha gjort ett bra jobb, även om det också är viktigt i rätta proportioner, utan från evangeliet om hur Jesus tjänade oss:

Han som var konung över allt tog själv en tjänaregestalt och kom att villigt tjäna oss som annars hade måst förgås.

Och ingenting så ringa är, som han ej villigt gjorde här. O, skulle jag väl knota då, som får i Herrens fotspår gå?

Tänk vilken förmån, att få tjäna Honom som tjänat oss genom att ge sitt liv för oss! Men Gud är så god att han dessutom lovar glädje som belöning för tjänsten: både en jordisk belöning och en himmelsk. Visserligen har vi det inte bara härligt och glädjefyllt i det kristna

livet. Det finns avigsidor som hör ihop med tjänsten i Guds rike. Jesus förutsäger att hans lärjungar ska se många bedrövelser på grund av kärleken till honom och tjänsten för evangeliet. Alla utom en av apostlarna blev martyrer för sin tro, många på ett hemskt sätt. Men Jesus säger också (Mark 10:29f):

Jag säger er sanningen: Ingen lämnar hus eller bröder eller systrar eller mor eller far eller barn eller åkrar för min och för evangeliets skull utan att få hundrafalt igen. Här i världen får de hus, bröder, systrar, mödrar, barn och åkrar, mitt under förföljelser, och sedan i den kommande världen evigt liv.

Den glädjen går den late tjänaren miste om. Hans talent ska tas ifrån honom. Och liknelsen har ännu en varning till oss. Det finns en ännu värre fortsättning för den late tjänaren.

Och kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret här utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder.

Fortsättningen av Johannes ord, som vi redan läste, lyder: *Den som inte har Guds Son har inte livet.*

Dagens människor vill inte gärna tänka på den dubbla utgången: att inte himlen väntar alla människor, utan att det finns ett evigt straff, ett helvete, som är tillrett åt djävulen och hans änglar, men dit de otrogna och lata ska sändas av vår Frälsare själv på domens dag. Den sanningen uppenbarar Guds ord med all önskvärd tydlighet. Och nu kallar Gud oss till sin glädje, för att vi inte ska behöva tillbringa evigheten där utan få vara hos honom så som har tänkt det. Och han har ordnat en väg dit, genom att tro på Jesus och följa honom. Därför fortsätter vi att sjunga sången:

*Nej, i hans fotspår också jag
vill troget vandra varje dag
och så i litet som i stort
blott minnas vad min Herre gjort.*

Och så ber vi till sist:

*Men, Herre Jesus, hjälp du mig,
att jag må leva helt för dig
och söka glad och kärleksfull
att göra allt blott för din skull!*

Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.